

Historieglimt 122

Lademogater med lokale navn

Lademoen har en interessant flora av gatenavn. Den største gruppen er lokale betegnelser som kommer fra naturlokaliteter eller fra de gamle gårdene som lå her. En annen gruppe er fra trønderske bygder. Den nest største gruppen er tatt fra historiske personer som særlig er kjent fra norsk historie eller kirkeliv. I Nyhavna er det en samling gatenavn som er tatt fra maritime yrker. I denne artikkelen skal vi møte den største gruppen; de som har lokale navn.

Det er naturlig å begynne med Fjæregata og Strandveien. Lademoen har jo vokst oppover fra bebyggelsen langs sjøen. Idag er det langt fra Strandveien til sjøen, men i gamle dager fulgte veien fjæra fra Bakke gård mot Ladebekkens utløp. Helt fra byen ble grunnlagt i 997 var det mye trafikk til og fra Lade. Ladenavnet kommer fra handelsbuene, ladene, som lå i de gamle havnene. Der lå både import- og eksportvarer. Ladejarlene var handelsmenn. Det hadde de allerede vært i Nord-Norge før de flyttet til Lade. Strandveien var hovedveien mellom byen og Lade. Derfor ble mange storfolk gravlagt langs denne veien. Gravhauger ble nettopp lagt langs ferdselsveiene enten til sjøs eller til lands. Opprinnelig het den Bakkestrandveien fordi den stort sett lå på Bakke gårds grunn. Senere ble både veien og navnet forkortet. Da gikk den fra Innherredsveien til Ladebekken. Fjæregata gikk fra Innherredsveien ned til fjæra ved Strandveien. Da det nåværende bydelshuset var nytt i 1887 ble det kalt Bakkestrandens Bedehus og lå i Fjæregata. Ved Strandveien ligger også Reina. Det er et gatenavn som er oppkalt etter det skrå jordstykket som ligger ved det senere Aktiebryggeriet. Det var bebygd med små hus. Deretter lå sportsklubben Falkens fotballbane der.

På Nerlamon eller Svartlamon ligger flere gater som er oppkalt etter lokale personer eller plasser. Jernbanegata lå like inn til jernbanen. Brodal, Leistad og Nordtvedt er alle lokale kjøpmannsfamilier som gjerne i flere generasjoner handlet i disse gatene. Sodemann var en lokal politiker og skolemann. Han var den eneste stortingsmann som i november 1814 nektet å sverge troskapsed til den svenske kongen som norsk konge. Rosenvinges gate er oppkalt etter eieren av den østligste halvdel av Bakke gård da den ble delt og kalt Rosenborg gård. Bakkes jorder her inne ble da liggende under Rosenborg gård.

Spredt ut over Lademoen ligger noen gater som minner om noe som har ligget eller nå ligger nær gatene. Ladebekken er blitt et gatenavn og ligger ovenpå bekken som nå er en del av kloakksystemet. Den krysses av Jarleveien som naturlig har navn etter jarlene på Lade dit veien fører over Ladebrua. En sidegate til Jarleveien heter Fridheimveien. Der lå Fridheim barnehjem for jenter helt til den andre verdenskrigen. Ladeveien som idag er en bortgjemt boliggate, blir snart oppdatert til en fin gate i et stort nytt boligområde, Nye Lilleby.

Lademoen kirkealle fører fra Lademoen kirke til Lademoen kirkegård og gravkapell. Denne gata nærmest Lademoen kirke ligger over sportsklubben Rapps idrettsbane før Voldsminde boligkompleks ble bygd i 1930-åra. Mellomveien er et pussig navn, men den ligger mellom trikkehallen og Buran der trikken opprinnelig hadde sin ene endestasjon. Veien hadde tidligere to ulike navn. Først het den Kirkeveien fordi den var en del av veien til Lade kirke. Senere ble den omdøpt til Omnibussveien. Der startet nemlig ruta for hest omnibussen fra stallen her til Ilevollene fra 1893 til 1901. Kirkegata er gata forbi Bakke kirke mot Lademoen. Ovenfor den ligger Nedre og Øvre Møllenberg gate. De er oppkalt etter en vindmølle som lå oppe i bakken på 1600-tallet.

Lademoens storhetstid kan en kanskje kalle tiden omkring 1850 da en rekke fine gårder ble dyrket opp og drevet godt i mange tiår. De fleste av disse gårdene har slett ikke fått gater oppkalt etter seg, men er likevel ikke glemt i navnefloraen. Voldsminde er både et eldre og et nyere boligkområde. Eli plass gård har gitt det offisielle navnet til det som vanligvis kalles Lademoen park. Lykkens Prøve gård derimot leter en forgjeves etter og likeledes dens tidligere navn Scharffenbergplassen. Det samme gjelder Rønningsmoen som tidlig ble nedlagt og gikk opp i Buran og Ulstadvækket gård. Den sistnevnte møter vi i Ulstadvækkveien. Veien var opprinnelig en del av Nedre Møllenberg gate. Fra Ulstadvækkveien går Østersunds gate. Oppkallingen av denne svenske byen minner om de store planer ved byggingen av Meråkerbanen da man drømte om stor eksport av svensk tømmer over Nyhavna. En annen gate som er oppkalt etter en av gårdene på Lademoen er Gardemoens gate. Det samme gjelder Bakkaunveien, Dalen hageby, Falkenborgveien, Rønningsbakken og Saksenborg alle. Inne ved Dalen gård kan vi ta med fire personnavn som har lokal tilknytning. Konsul Lorcks gate er etter Fritz Lorck som hadde landsted på Dalen og eide store områder på Lademoen. Thomas Hirschs gate er oppkalt etter den første residerende kapellan i Strinda prestegjeld. Han hadde Dalen som prestegård og gjorde en stor innsats for det norske språks grammatikk. Thoning Owesens gate er etter den ugifte og barnløse godseieren på Leira gods. Dalen blindeskole er reist med midler fra hans store legat. Thron Nergaards vei var en blindvei ned mot jernbanen ved Dalen blindeskole kalt «blindveien ved blindeskolen». Den ble oppkalt etter en lærer ved blindeskolen. Han gjorde også en stor innsats for korbevegelsen.